

گزارش نهایی طرح کشف استعداد نوجوانان تحت حمایت خیریه نورالزهرا(س) (۱۳ تا ۱۸ سال)

چکیده

در این گزارش ابتدا تاریخچه طرح ارائه شده، سپس نقش‌های اصلی نوجوان، خانواده و مددکار در فرآیند کشف استعداد تحلیل گردیده است. در ادامه، سازوکار اجرایی طرح و الزامات مرحله «پرورش استعدادها» مطرح می‌شود. در پایان نیز سنجش‌های کمی و کیفی برای ارزیابی کارآمدی طرح پیشنهاد شده است.

هدف نهایی این است که با شناسایی و پرورش استعدادهای نوجوانان، ضمن کمک به حضور نسلی توانمند در سازندگی کشور عزیزمان، همکاران آتی خیریه از میان ایشان انتخاب شوند و چرخه توانمندسازی پایدار بماند.

۱- تاریخچه طرح

این طرح پس از سه هفته مطالعه، در تاریخ ۱۴۰۴/۸/۱۹ به مدیریت و در تاریخ ۱۴۰۴/۸/۲۰ در جلسه عمومی با حضور همکاران خیریه نورالزهرا(س) ارائه گردید.

در ادامه، بازخوردهای همکاران شامل نظرات آقای دانایی و خانم اکرم چرمی (۱۴۰۴/۸/۲۶) و نیز نظرات خانم‌ها پرورش و حسینی (۱۴۰۴/۹/۲) دریافت شد.

خلاصه جمع‌بندی بازخوردها به سه پیشنهاد مهم ختم شد:

۱- استاندارد سازی فرآیند کشف استعدادها نوجوانان.

۲- تقویت نقش خانواده در شناخت استعداد نوجوان.

۳- برنامه‌ریزی برای مرحله «پس از کشف» و ایجاد مسیر پرورش استعداد.

این سه نکته در نسخه حاضر لحاظ گردیده است.

۲- نقش‌ها و وظایف کلیدی در فرآیند کشف استعداد

۱-۲- نوجوان (۵۰٪ سهم اثربخشی)

نوجوان مهم‌ترین بازیگر طرح است. اگر او فقط فرم پر کند و وارد عمل نشود، خروجی طرح فقط کاغذ خواهد بود. سه وظیفه اصلی نوجوان به شرح زیر می‌باشد:

۱. خودکاوی واقعی

بیان صادقانه علایق، ندای درونی، ترس‌ها، توانایی‌ها و رویاها.

۲. انجام فعالیت‌های آزمایشی

شرکت در کارگاه‌ها، انجام پروژه‌های کوچک و امتحان کردن نقش‌های واقعی. استعدادی که امتحان نشود، فقط یک حدس است.

۳. پایداری و تداوم

عبور از بی‌حوصلگی و نوسان‌ها. بدون تداوم، فرآیند نیمه‌کاره می‌ماند.

۲-۲- خانواده (۳۰٪ سهم اثربخشی)

خانواده می‌تواند محیطی سازنده یا ویران‌کننده ایجاد کند. تفاوت دو گروه خانواده‌های کارآفرین مشغول و خانواده‌های کم‌توان اقتصادی، ظرفیت همراهی متفاوتی ایجاد می‌کند و میبایست در فرآیند آموزش به خانواده‌ها در نظر گرفته شود.

وظایف خانواده:

۱. مشاهده واقعی رفتار فرزند، نه رؤیاپردازی والدین.

۲. فراهم کردن حداقل حمایت محیطی:

زمان، گوش شنوا، اجازه تجربه.

۳. کنترل نکردن مسیر: تحمیل مسیر، استعداد را خفه می کند

۴. الگوسازی رفتاری: نوجوان از دیدن یاد می گیرد نه شنیدن.

۵. تقویت ثبات عاطفی: بدون امنیت روانی، شکوفایی رخ نمی دهد.

خانواده های مشغول معمولاً همراهی کمتری دارند.

خانواده های کم توان از نظر مهارت تربیتی و استرس روزمره دچار مشکلاتی هستند.

در هر دو حالت، عدم همکاری خانواده بار کاری مددکار را سه برابر می کند، لذا در ادامه برای رفع این نقیصه آموزشهایی برای خانواده ها در نظر گرفته شده است

۳-۲-مددکار (۲۰٪ سهم اثربخشی)

مددکار تسهیل گر و سازمان دهنده است، نه تصمیم گیرنده. او باید ساختار بدهد، مسیر را شفاف کند و پیگیری فعال داشته باشد.

وظایف مددکار:

۱. ساختاردهی:

فرم ها، مصاحبه ها، مشاهدات و پرونده استعداد.

۲. تحریک فکر نوجوان با پرسش های چالشی.

۳. جبران کمبودهای خانواده

برای خانواده های مشغول: نظم دهی و پیگیری.

برای خانواده های کم توان: آموزش کوتاه و ساده.

۴. پیگیری مستمر: نوجوان بدون پیگیری افت می کند.

۵. فراهم کردن فرصت: برای فعالیتهای آزمایشی و پروژههای کوتاهمدت.

۳- سازوکار اجرایی طرح

۱-۳- نوجوان - صاحب اصلی پروژه

اگر نوجوان فعال نباشد، خروجی طرح فقط یک «پرونده پر از اطلاعات بی مصرف» خواهد بود.

فعالیت‌های پیشنهادی نوجوان:

۱. خودشناسی هفتگی

ثبت ۳ فعالیت انرژی بخش

ثبت ۳ فعالیت فرساینده

نوشتن «لحظه قهرمانی» هفتگی

۲. فعالیتهای آزمایشی

شرکت در حداقل یک کارگاه یا تجربه واقعی در ماه

اجرای یک پروژه ۲ تا ۷ روزه مانند ساخت محصول، یک نقش ساده در خیریه، مدیریت یک کار خانگی

۳. بازبینی شخصی

پاسخ کوتاه به سه سؤال:

چه کشف کردم؟ چه چیز غافلگیرم کرد؟ کجا گیر داشتیم؟

۲-۳- خانواده - یاور آگاه

خانواده باید محیطی امن و حداقلی برای تجربه کردن فراهم کند.

فعالیت‌های خانواده:

۱. جمع‌آوری اطلاعات دقیق

تکمیل فرم مشاهده

ثبت سه موقعیت موفقیت

ثبت سه مورد تنفر یا پرهیز فرزند

اعلام محدودیت‌های واقعی خانه

۲. حمایت محیطی

۱۰ تا ۳۰ دقیقه توجه واقعی روزانه

فراهم کردن دست‌کم یک موقعیت تجربه ماهانه

تشویق رفتار، نه نتیجه

۳. حمایت عاطفی

ممنوعیت تمسخر علاقه‌ها

جلوگیری از تحمیل رؤیاهای والدین

ثبت دو رفتار مثبت در هفته

۳-۳- مددکار - راهنمای همراه

فعالیت‌های مددکار:

۱. ارزیابی شفاف

مصاحبه ۳۰ دقیقه‌ای نوجوان

مصاحبه ۱۰ دقیقه‌ای خانواده

تکمیل فرم لحظه قهرمانی

ثبت الگوهای رفتاری و نقاط قوت

۲. طراحی مسیر

پیشنهاد ۲-۳ فعالیت آزمایشی ماهانه

انتخاب یک پروژه ۷ تا ۱۴ روزه

تعیین معیارهای قابل اندازه‌گیری

۳. پیگیری فعال

بررسی هفتگی فعالیت‌ها

ثبت پیشرفت

اصلاح مسیر بر اساس تجربه

گزارش سه‌ماهه به خانواده

۴- پرورش استعدادها کشف‌شده

کشف فقط مرحله اول است. اگر پرورش انجام نشود، استعداد به توانمندی تبدیل نمی‌شود.

سه رکن پیشنهادی پرورش:

۴-۱- تشکیل حلقه‌های هم‌استعداد

گروه‌های کوچک برای اشتراک تجربه، انگیزش و یادگیری متقابل.

۴-۲- طراحی پروژه‌های کوچک کاربردی

پروژه‌های ۳ تا ۱۴ روزه متناسب با استعداد مشخص:

تولید محصول، محتوا، نقش خدماتی، کار فنی ساده و...

۳-۴- ثبت تجربه‌ها و درس‌های آموخته‌شده

شامل آموخته‌ها، چالش‌ها و پیشنهادهای نوجوان برای گام بعد.

۵- سنجه‌های کارآمدی طرح (KPIها)

۱-۵- سنجه‌های کمی

- درصد نوجوانانی که حداقل ۳ استعداد خود را می‌شناسند

- تعداد «لحظات قهرمانی» ثبت‌شده توسط هر نوجوان

- نرخ پیوستگی نوجوانان در فرآیند (حضور، انجام فعالیت‌ها، گزارش‌ها)

۲-۵- سنجه‌های کیفی

- گردآوری «سرگذشت‌های موفقیت»

- ثبت تغییر نگرش، اعتمادبه‌نفس و خودباوری نوجوان

- سنجش میزان خرسندی خانواده‌ها از همکاری با طرح

با احترام

فهیمنش